ГЕНДЕРНІ СВІТОГЛЯДНІ СТЕРЕОТИПИ У СФЕРІ ЗАЙНЯТОСТІ

Рубан О.В.,
викладач коледжу Сумського НАУ

Гендерні стереотипи є досить живучими і суттєво впливають на суспільство в цілому та на його окремі сфери.

Створення відкритого демократичного суспільства неможливе без подолання гендерних стереотипів, сексизму – тобто проявів дискримінації на підставі статі.

Гендерна соціальна нерівність не завжди усвідомлюється особистістю, але як усякий вид нерівності, його присутність у будь-яких сферах життя впливає негативно на індивідуальне соціальне самопочуття, на загальну задоволеність життям.

Не секрет, що в суспільстві побутує стереотипне уявлення, що жінка-керівник - це значно гірше, ніж чоловік на керівній посаді, особливо у змішаних та чоловічих колективах. Тобто, українське суспільство не намагається відмовитися від стереотипного мислення щодо ролі жінок у суспільстві, постійно культивує пасивність і залежність жінок. Тому, актуальним є формування позитивного ставлення до жінок, які обіймають керівні посади.

Суть проблеми полягає не в тому, щоб надати однакових прав особам різної статі, а насамперед в тому, аби створити такі умови суспільного життя, щоб жінка і чоловік були спроможні реалізувати себе повноцінно як у громадському, професійному, так і особистому житті. Рівність прав таким чином передбачає рівність можливостей біологічної, психологічної, особистісної, соціальної актуалізації сутнісних сил жінки і чоловіка.

Дискримінація жінок щодо керівних посад спричиняє іншу проблему. Незважаючи на високу професійну та освітню підготовку, жінки обіймають посади менш престижні та менш оплачувані. Тому можна казати, що в цілому жінки та чоловіки, які мають однакову професійну та освітню підготовку, мають різну зарплатню. За даними Міністерства статистики України, заробітна плата жінок не перевищує 70% зарплати чоловіків.

Аналіз чинного законодавства України свідчить, що воно є антидискримінаційним щодо жінок, створює певні передумови для рівноправності, але не забезпечує її. Якщо не діють конституційні норми, необхідно розробити і впровадити політичні та економічні механізми реалізації цих норм. Насамперед, необхідна розробка програми сприяння зайнятості жінок, однією з складових якої має стати програма сприяння самозайнятості, програма впровадження неповного робочого тижня, неповного робочого дня, гнучкого графіку роботи. Вирішенню жіночих проблем на ринку праці допомогла б і нова система організації догляду за дітьми.

На жаль, у вирішенні кадрової політики перемагає не професіоналізм, а політична належність, і насамперед це виявляється у призначеннях на посади, які мають вплив на прийняття рішень, виключно чоловіків. Спроби змінити цей досить поширений погляд, зокрема, за допомогою засобів масової інформації та особливо друкованих видань, спрямований передусім на жіночу аудиторію.

Досліджуючи моделі гендерної ідентичності жінки на сторінках друкованих ЗМІ, Юлія Маслова вважає прикрим той факт, що при змалюванні жінки-політика, жінки-керівника українські журналісти продовжують наслідувати усталений стереотип «жінка – слабка стать», порушуючи тим самим гендерну рівність [1].

Мар'яна Рубчак з цього приводу зазначає: «Більшість українок ще не усвідомила, що їхня ідентичність реконструюється в рамках чоловічих моделей влади задля того, аби посилити привілейовану чоловічу систему вартостей. Їхнє широке прийняття підлеглих ролей… засвідчує дієвість подібної соціалізації» [2, 158]. Візьмімо до уваги, наприклад, статтю під назвою «Жіноче обличчя успіху має чіткі чоловічі риси» (Дзеркало тижня. – 2006. – 30 вер.- 6 жовт.).

Ми живемо в такому культурному просторі, де проголошується, що чоловіки і жінки не схожі одне на одного, і повинні виконувати різні соціальні ролі. Ми звикли до думки, що чоловіки і жінки - це дві протилежності, поведінка яких в різних соціумах традиційно закріплена. Подібного роду ідеї настільки вкорінені в нашу свідомість, що вважаються істинними, що перешкоджає будь-яким змінам.

По суті гендерні відмінності поступаються індивідуальним. У чоловіків і жінок більше схожих якостей чим відмінностей. А деякі існуючі відмінності можливо змінити у ході навчання, при зміні життєвого укладу та соціальних очікувань.

Тому, головний шлях до ліквідації гендерної нерівності - це революція в розумах людей, звільнення свідомості населення від патріархального типу поведінки. Потрібно сприяти активізації законодавчої діяльності, постійній, системній роботі над гендерними стереотипами у навчально-освітніх закладах (викладання гендерних курсів, включення гендерних питань при викладанні курсів із філософії, психології, культурології, соціології, економічних та правових дисциплін, організації просвітницької роботи, проведення тематичних заходів), які суттєво впливають на існуючу «гендерну піраміду влади», поширенню інформації щодо прав і процедур, формуванню гендерно-спрямованих цінностей у професійній сфері [3]. Поки що в Україні реалізується рекомендація Маргарет Тетчер: «Хочеш представництва – візьми чоловіка, хочеш реальної роботи – візьми жінку».

Література:

1. Маслова Ю.П. Моделі гендерної ідентичності жінки на сторінках друкованих ЗМІ [Електронний ресурс]. Режим доступу: www.naub.org.ua

2. Rubchak, Marian. Evolution of a Feminist Consciousness in Ukraine and Russia. The European Journal of Women's Studies. Vol.8 (2), 2001, pp.149-160.

3. Рубан О. Гендерний аспект проблеми зайнятості жінок з вищою освітою. //Жінка в науці та освіті: минуле, сучасність, майбутнє. Матеріали Третьої Міжнародної науково-практичної конференції "Жінка в науці та освіті: минуле, сучасність, майбутнє" та Другої Міжнародної науково-практичної конференції "Гендерний компонент у структурі вищої технічної освіти і природничих наук", Україна, Київ, 3-5 листопада 2005 р. – С. 91-94.